

KURZY ANGLICKÉHO A NEMECKÉHO JAZYKA PRE PEDAGOGICKÝCH A VEDECKÝCH PRACOVNÍKOV V RÁMCI PROJEKTU MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE VEDOMOSTNÚ SPOLOČNOSŤ NA SLOVENSKEJ POĽNOHOSPODÁRSKEJ UNIVERZITE V NITRE

Ivana Grežová¹; Andrea Holúbeková²

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Fakulta ekonomiky a manažmentu,
Katedra jazykov,
Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, Slovensko
e-mail: ¹ivana.grezova@uniag.sk; ²andrea.holubekova@uniag.sk

Abstrakt

Významným faktorom ovplyvňujúcim modernú spoločnosť je ovládanie minimálne jedného cudzieho jazyka. V akademickom prostredí zohráva dôležitú úlohu celoživotné vzdelávanie pedagogických a vedeckých pracovníkov. Výmena skúseností a vedomostí, ako aj mobility v rámci Európskej Únie (ďalej len EÚ), ale i mimo nej, kladú na zamestnancov univerzít vysoké požiadavky týkajúce sa ovládania cudzieho jazyka. Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre (ďalej len SPU) nadviazala na túto požiadavku projektom „Rozvoj ľudských zdrojov a zabezpečenie kvality na SPU v Nitre“. V rámci projektu Katedra jazykov (ďalej len KJ) pripravila a zrealizovala kurzy anglického a nemeckého jazyka pre pedagogických a vedeckých pracovníkov SPU. V príspevku opisujeme obsah a realizáciu jednotlivých kurzov anglického a nemeckého jazyka.

Úvod

Potreba vzdelávania zohráva v súčasnej spoločnosti dôležitú úlohu. Vzdelanostná úroveň obyvateľstva sa neustále zvyšuje, vysokoškolsky vzdelaných pribúda každým rokom a nároky na kvalifikáciu, prax a skúsenosti v rôznych oblastiach rastú. Týmto požiadavkám sa musia prispôbovať všetky vekové skupiny, nie je možné, aby sa vzdelávanie alebo kvalifikačný rast obmedzili iba na jednu z nich. Celoživotné vzdelávanie (ďalej len ČŽV) sa preto stáva novým fenoménom, ktorý spĺňa podmienky aktuálnych požiadaviek na zamestnancov, budúcich pracovníkov, vzdelania chtivých seniorov, či nezamestnaných s víziou získania pracovného miesta po rekvalifikácii.

Výnimkou v tomto procese nie sú ani akademickí a vedeckí pracovníci vysokých škôl a univerzít. Výmena skúseností a vedomostí, ako aj mobility v rámci EÚ, ale i mimo nej, kladú na zamestnancov univerzít vysoké požiadavky týkajúce sa ovládania cudzieho jazyka. Aktívnou odpoveďou na tieto požiadavky bolo zapojenie sa pracovníkov KJ SPU v Nitre do celouniverzitného projektu „Rozvoj ľudských zdrojov a zabezpečenie kvality na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre“, ktorý bol spolufinancovaný zo štrukturálnych fondov EÚ, Operačného programu Vzdelávanie. Projekt pozostával zo 6 vzdelávacích aktivít a jedna z aktivít bola zameraná na rozvoj a prehĺbenie cudzojazyčných kompetencií vedúcich zamestnancov, učiteľov a zamestnancov výskumu a vývoja [6].

1 Memorandum o celoživotnom vzdelávaní

V tomto kontexte je dôležité uviesť si, že vzdelávanie zamestnancov SPU v Nitre sa uskutočňovalo ako súčasť celoživotného vzdelávania každého jednotlivca. Podľa Memoranda o celoživotnom vzdelávaní chápeme pod pojmom celoživotné vzdelávanie všetky aktivity učenia sa počas života s cieľom zlepšiť vedomosti, zručnosti a kompetencie v rámci personálnych, občianskych, sociálnych a/alebo zamestnaneckých perspektív [5, s.1].

Frekventanti kurzov anglického a nemeckého jazyka nadobúdali vedomosti neformálnym učením/sa. KJ vypracovala sylaby, ktoré zodpovedali ich budúcim profesijným perspektívam, možnostiam a nárokom. Pri tvorbe syláb sa vychádzalo z kľúčových posolstiev a stratégií celoživotného vzdelávania pre Európu podľa Memoranda o celoživotnom vzdelávaní, v ktorom sa píše o šiestich najvýznamnejších kľúčových posolstvách, ktorými sú:

- zaručiť všeobecný a stály prístup ku vzdelávaniu sa pre nadobúdanie a obnovovanie zručností, ktoré sú potrebné pre trvalé zapojenie sa do života spoločnosti založenej na vedomostiach;
- viditeľne zvýšiť úrovne investícií do ľudských zdrojov a tým zdôrazniť prioritu najdôležitejšieho bohatstva Európy – jej ľudí;
- vyvinúť účinné metódy vyučovania a vzdelávania sa a kontexty vzdelávania sa zohľadňujúce kontinuum celoživotného a širokoživotného vzdelávania sa;
- významne zlepšiť spôsoby ako sa chápe a oceňuje účasť na vzdelávaní sa a výsledky vzdelávania sa, najmä pri neformálnom a neinštitucionálnom vzdelávaní sa;
- zabezpečiť, aby mal každý ľahký prístup ku kvalitným informáciám a radám o možnostiach vzdelávania sa v celej Európe a počas celého života;
- poskytovať príležitosti na CŽV čo najbližšie k vzdelávajúcim sa, v ich vlastných komunitách a v maximálnej možnej miere ich podporovať prostriedkami IKT [5, s. 7].

Prvé posolstvo reaguje na neustály prísun možností, podnetov a motivácií k učeniu sa. Umocnená je aj potreba obnovovania zručností, teda nejde len o získavanie nových poznatkov, ale aj o spájanie a utvrdzovanie nového s už nadobudnutým, prelínanie hraníc medzi poznaným a nepoznaným. Ako sa píše konkrétne v Memorande o celoživotnom vzdelávaní, ide o široké vymedzenie oblastí vedomostí a kompetencií, ktoré sú všetky interdisciplinárnej povahy: napríklad učenie sa cudzích jazykov zahŕňa nadobúdanie technickej, kultúrnej a estetickej spôsobilosti komunikovať, konať a chápať súvislosti [5, s. 4].

Druhé posolstvo oceňuje hodnotu človeka – ľudí v spoločnosti, ktorí si zaslúžia čo najväčšie investície do svojho vzdelávania a rozvoja svojich kompetencií. Toto posolstvo je nepochybne najvýznamnejším faktorom ovplyvňujúcim celoživotné vzdelávanie v každej krajine a v každej spoločnosti. Financie, ktoré sú potrebné na realizáciu celoživotného, či už formálneho alebo neformálneho vzdelávania, nepostačujú na pokrytie doplnenia rezervoáru potrebných zručností. Stáva sa, že niektoré vekové skupiny sú znevýhodnené pri vzdelávaní sa na pracovisku. Budúcnosť však ukazuje, že nielen mladí vedeckí a pedagogickí pracovníci do 35 rokov budú kľúčovou skupinou pri ďalšom vzdelávaní. Staršie obyvateľstvo a nízky demografický rast ukazujú, že práve skupiny nad 35 rokov budú podporované v ďalšom vzdelávaní a kvalifikačnom raste [5].

V treťom posolstve sa venuje pozornosť metódam vyučovania a vzdelávania v kontexte celoživotného vzdelávania. Učiaci sa má byť podporovaný v používaní moderných informačných a komunikačných technológií, nových vzdelávacích kontextov a nových prístupov s cieľom ľahšej a plynulejšej orientácie sa medzi rôznymi formami a stupňami vzdelávania. Učiteľ – profesionál nemôže vo vzdelávaní – nech je akokoľvek moderné – byť nahradeným počítačom, nemôžu chýbať jeho usmernenia, rady, podpora a pomoc. Rola učiteľa sa určite o niekoľko desaťročí vyvinie do inej podoby ako tomu bolo možno pred dvadsiatimi rokmi. Stále však figuruje rola učiteľa ako facilitátora, ktorý vedie, motivuje – vo formálnom, či neformálnom vzdelávaní [5].

Štvrté posolstvo obsahuje dôležité informácie o oceňovaní vzdelávania sa. Samotné ocenenie vzdelávania a predovšetkým jeho výsledkov je problematické. Zamestnávateľia kladú dôraz na oficiálne doklady, ktoré reprezentujú vzdelávacie inštitúcie. Certifikáty alebo osvedčenia, ktoré sú vydané najmä v rámci neformálneho vzdelávania, by mali mať vysokú výpovednú hodnotu o stupni, kvalite, dosiahnutom vzdelaní (rekvalifikácii) a počte absolvovaných hodín. V nadväznosti na to by sa mal certifikačný systém zjednotiť v rámci jednotlivých štátov a následne v rámci EÚ. Uľahčil by sa tak prístup budúcich zamestnancov k hľadaniu práce resp. pre zamestnávateľov by bolo jednoduchšie uznať certifikáty, pretože by mali celoplošný charakter a neboli by spochybniteľné [5].

Piate posolstvo je odpoveďou na dopyt po vzdelávaní. Poskytovanie informácií a poradenskej služby o vzdelávaní počas celého života je dôležité pre všetkých, ktorí majú záujem o ďalšie vzdelávanie [5].

Šieste posolstvo nevyčleňuje skupiny vzdelávajúcich sa z vlastného pracovného prostredia a poskytuje možnosti byť čo najbližšie k formám ďalšieho vzdelávania. Umožnenie využívania IKT je výhodou v celoživotnom vzdelávaní, uľahčuje sa tak komunikácia s rôznymi centrami a vzdelávacími inštitúciami. Vo výučbe cudzích jazykov je použitie IKT veľmi dobrou pomôckou, ktorá sprostredkováva autentické materiály. Tie pomáhajú nielen vyučujúcemu pri príprave na výučbu, ale i učiacim sa na utvrdzovanie svojich vedomostí a to pomocou rôznych programov [5].

Zachovaním obsahovej povahy Memoranda o celoživotnom vzdelávaní sa podarilo v rámci projektu reagovať na to, čo je nielen národným, ale i európskym cieľom. CŽV v sebe zahŕňa aj najvyššiu možnú dosiahnuteľnú úroveň vzdelávania sa a tým je samovzdelávanie. Podľa Dickinsona [1] je samovzdelávanie neutrálny pojem týkajúci sa situácií, v ktorých učitelia sa pracuje bez priamej kontroly učiteľa. Jednotlivci, ktorí sa samovzdelávajú (ako učitelia sa) na seba preberajú určitý stupeň zodpovednosti za svoje učenia sa [1, s. 8]. Dickinson [1] ďalej uvádza, že existujú rozličné stupne samovzdelávania: úplné samovzdelávanie bez akejkoľvek účasti učiteľa, alebo, čo je najčastejší prípad, kombinácia samovzdelávania a tradičného vyučovania.

V slovenskom prostredí sa podobnou problematikou zaoberá Grác [2], ktorý rozlišuje medzi samoučením a samoštúdiom. Podľa neho nie je získavanie vedomostí viazané len na vyučovanie, ktoré riadi učiteľ, ale vedomosti môže učitelia sa nadobudnúť aj v procese samovzdelávania, v ktorom si učitelia sa sám reguluje mieru a intenzitu svojho vzdelávania sa [2]. Pre učiteľov z toho vyplýva, aby sa na vyučovacích hodinách nevenovali len vysvetľovaniu učiva, jeho precvičovaniu a kontrole, ale aj sprostredkovaniu efektívnych techník a spôsobov samoučenia (napr. učenie nahlas, v skupinách; efektívne spôsoby opakovania učiva). Tým by študentom do určitej miery uľahčili riadenie ich samoučenia.

V ďalšej časti nášho príspevku sa venujeme presnému opisu realizácie projektu, ktorý okrem iného reagoval aj na šesť posolstiev Memoranda o CŽV.

2 Kurzy anglického a nemeckého jazyka v rámci projektu „Rozvoj ľudských zdrojov a zabezpečenie kvality na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre“

Cieľom aktivity KJ v rámci projektu „Rozvoj ľudských zdrojov a zabezpečenie kvality na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre“ bola podpora profesijného rastu vysokoškolských učiteľov, vedúcich zamestnancov a zamestnancov výskumu a vývoja SPU v Nitre so zameraním na cudzojazyčné vzdelávanie. Počas prípravnej fázy projektu sa vychádzalo z predpokladu, že niektorí vysokoškolskí učitelia ako aj zamestnanci výskumu

a vývoja vyššie uvedenej vysokej školy nefilologického zamerania nedisponujú takými znalosťami cudzieho jazyka, aby v ňom mohli bezproblémovo prednášať, publikovať resp. komunikovať. Projekt mal pomôcť preklenúť existujúci deficit v jazykovej príprave a umožniť cieľovej skupine zdokonaľiť sa vo vybranom jazyku prostredníctvom 4 semestrálnych kurzov anglického a nemeckého jazyka. Záujemcom o jazykové vzdelávanie boli ponúknuté nasledujúce kurzy:

- začiatočnícky stupeň AJ – štyri skupiny
- stredne pokročilý stupeň AJ – štyri skupiny
- pokročilý stupeň AJ – dve skupiny
- začiatočnícky stupeň NJ – jedna skupina
- stredne pokročilý stupeň NJ – jedna skupina

Keďže frekventantmi kurzov boli zamestnanci odborných katedier SPU a zamestnanci výskumu a vývoja, súčasťou jazykovej prípravy nebola len výučba všeobecného jazyka, ale aj jazyka odborného. Jazykovú prípravu v kurzoch zabezpečovali pracovníci KJ – desať učiteľov anglického jazyka a štyria učitelia nemeckého jazyka. Celková dotácia hodín priamej kontaktnej výučby bola 120 hodín/60 a počas prípravnej fázy projektu bolo do aktivity prihlásených 242 frekventantov (102 mužov a 140 žien). Na začiatku realizačnej fázy sa celkový počet prihlásených zredukoval na 164 (viď. Tab. 1).

Tab. 1: Počet frekventantov v jednotlivých jazykových kurzoch na začiatku realizačnej fázy projektu

Jazyk	Stupeň pokročilosti	Počet frekventantov
anglický jazyk	začiatočnícky stupeň	59
	stredne pokročilý stupeň	58
	pokročilý stupeň	22
nemecký jazyk	začiatočnícky stupeň	13
	stredne pokročilý stupeň	12

Zdroj: Vlastné spracovanie

Projekt bol rozdelený do dvoch fáz:

1. prípravná fáza (august 2010 – august 2011)
2. realizačná a hodnotiacia fáza (september 2011 – apríl 2013).

Prípravná fáza bola zameraná na personálne a organizačno-technické zabezpečenie kurzov, ako aj na teoretickú prípravu jazykového vzdelávania. Súčasťou teoretickej prípravy bolo vypracovanie elektronických cvičebníc a metodických príručiek so zameraním na všeobecný a odborný jazyk a na podporu samoštúdia v prostredí LMS MOODLE. Príprava elektronických cvičebníc a metodických príručiek si preto vyžadovala štúdium odbornej literatúry s prihliadnutím na odborné zameranie frekventantov jednotlivých kurzov – zamestnancov SPU, výber vhodných odborných autentických materiálov ako aj ich spracovanie podľa najnovších metodických prístupov k výučbe cudzích jazykov a ich následné adaptovanie na špecifické potreby vyučovacieho procesu (napr. stupeň pokročilosti) [3, 4].

Boli vypracované nasledujúce elektronické cvičebnice a príručky:

1. Elektronická cvičebnica AJ – gramatika
2. Elektronická cvičebnica AJ – didaktizované texty s cvičeniami

3. Elektronická cvičebnica AJ – akademické písanie
4. Elektronická cvičebnica AJ – odborné prezentácie
5. Elektronická cvičebnica NJ – gramatika
6. Elektronická cvičebnica NJ – didaktizované texty s cvičeniami
7. Metodická príručka ku gramatike AJ
8. Metodická príručka k didaktizovaným textom s cvičeniami AJ
9. Metodická príručka ku gramatike NJ
10. Metodická príručka k didaktizovaným textom s cvičeniami NJ

Ďalšími podpornými aktivitami prípravnej fázy bolo vypracovanie vstupných testov a realizácia vstupného testovania, nákup študijnej literatúry pre frekventantov a lektorov, nákup odbornej literatúry pre lektorov jednotlivých kurzov, účasť lektorov na zahraničných medzinárodných konferenciách s cieľom získať najnovšie poznatky z oblasti výučby cudzích jazykov atď.

V rámci realizačnej a hodnotiacej fázy sa uskutočnila priama kontaktná výučba v desiatich skupinách anglického jazyka a dvoch skupinách nemeckého jazyka. Vo všetkých kurzoch sa kládol dôraz predovšetkým na rozvoj čítania s porozumením, písomného prejavu a ústneho prejavu, projektovú prácu v tímoch ako aj na rozvoj počúvania s porozumením. V skupinách začiatočnícky stupeň a stredne pokročilý stupeň sa lektori zamerali predovšetkým na všeobecný jazyk. Používali sa učebnice Total English (Elementary, Pre-Intermediate, Intermediate) pre jazyk anglický a Tangram Aktuell 1 a 2 pre jazyk nemecký, ktoré sa kombinovali s prácou s elektronickými cvičebnicami, ktoré boli zamerané aj na osvojenie si odbornej slovnej zásoby. V kurze pokročilý stupeň AJ sa lektori okrem výučby všeobecného jazyka a odbornej slovnej zásoby venovali aj základným princípom akademického písania a odborných prezentácií, pretože písanie odborných článkov v cudzom jazyku a bezproblémové vystupovanie na medzinárodných konferenciách zahrávajú v akademickom prostredí dôležitú úlohu. Na konci realizačnej fázy písali frekventanti záverečný test a boli im udelené osvedčenia o absolvovaní kurzu.

Záver

Záverom konštatujeme, že projekt „Rozvoj ľudských zdrojov a zabezpečenie kvality na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre“ vychádzal zo šiestich posolstiev Memoranda o celoživotnom vzdelávaní. Sylaby a výučba oboch cudzích jazykov sa dotýkali interdisciplinárne viacerých oblastí, ktoré boli počas celého obdobia trvania projektu rozvíjané. V kurzoch anglického a nemeckého jazyka nebola obmedzená veková hranica frekventantov. Učitelia zastávali rolu facilitátorov, t.j. snažili sa motivovať frekventantov k učeniu sa vybraného cudzieho jazyka, sprostredkovať im vedomosti presahujúce hranice cudzojazyčnej výučby a naučiť ich používať a aktívne využívať IKT za účelom osvojovania si cudzích jazykov (lektori vytvorili pre potreby samovzdelávania sa pre frekventantov elektronické cvičebnice v prostredí LMS MOODLE). Po absolvovaní jednotlivých kurzov získali frekventanti osvedčenie o absolvovaní vzdelávacej aktivity. V neposlednom rade ponuka kurzov anglického a nemeckého jazyka na SPU v Nitre odzrkadľovala potrebu zamestnancov zdokonaľovať sa vo vybranom svetovom jazyku. Informovanosť o projekte bola dostatočná a ponuka kurzov sa stretla s pozitívnym ohlasom a následne s vysokou účasťou.

Literatúra

- [1] DICKINSON, L. 1996. *Self-instruction in Language Learning*. Cambridge: Cambridge University Press, 1996. 200 s. ISBN 0521 319676.
- [2] GRÁC, J. 1978. *Psychológia samoučenia*. Bratislava: Obzor, 1978. 271 s.
- [3] GREŽOVÁ, I. *Metodická príručka k elektronickej cvičebnici časť 2*. [online]. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita. [cit. 2013-05-09]. Dostupné na WWW: <<http://moodle.uniag.sk/fem/course/view.php?id=310>>.
- [4] HOLÚBEKOVÁ, A.: *Business Presentations*. [online]. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita. [cit. 2013-05-09]. Dostupné na WWW: <<http://moodle.uniag.sk/fem/course/view.php?id=35>>.
- [5] *Memorandum o celoživotnom vzdelávaní sa*. [online]. Brusel. [cit. 2013-08-14]. Dostupné na WWW: <http://nuczv.sk/wp-content/uploads/8_memorandum.pdf>.
- [6] *Rozvoj ľudských zdrojov a zabezpečenie kvality na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre*. [online]. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita. [cit. 2013-06-20]. Dostupné na WWW: <<http://luzk.uniag.sk/>>.

COURSES OF ENGLISH AND GERMAN FOR TEACHERS AND RESEARCHERS WITHIN THE PROJECT "MODERN EDUCATION FOR THE KNOWLEDGE SOCIETY AT THE SLOVAK UNIVERSITY OF AGRICULTURE IN NITRA"

Nowadays, the acquisition of one foreign language is an important factor which can influence the modern society. In the academic environment, the lifelong learning of teachers and researchers plays a vital role. Employees of universities are expected to speak a foreign language in order to be able to exchange experience and knowledge within and outside the European Union. These requirements are reflected in the project Development of Human Resources and Quality Assurance at the Slovak University of Agriculture in Nitra. Within the project, the members of the Department of Languages have prepared and organized courses of English and German for teachers and researchers of the Slovak University of Agriculture in Nitra. This paper deals with the content and implementation of the English and German courses at the University.

ENGLISCH- UND DEUTSCHKURSE FÜR LEHR- UND WISSENSCHAFTLICHES PERSONAL INNERHALB DES PROJEKTS „MODERNE AUSBILDUNG FÜR DIE BILDUNGSGESELLSCHAFT AN DER SLOWAKISCHEN LANDWIRTSCHAFTLICHEN UNIVERSITÄT (SPU) IN NITRA“

Ein gewichtiger Faktor, der einen großen Einfluss auf die Gesellschaft ausübt, ist die Beherrschung mindestens einer Fremdsprache. Im akademischen Umfeld spielt das lebenslange Lernen des Lehr- und Wissenschaftspersonals eine wichtige Rolle. Der Austausch von Erfahrungen und Wissen sowie auch die Mobilität innerhalb, aber auch außerhalb der EU stellen an die Angestellten der Universitäten hohe Anforderungen im Hinblick auf die Beherrschung von Fremdsprachen. Die SPU knüpft an diese Anforderung durch das Projekt „Entwicklung menschlicher Ressourcen und die Sicherstellung der Qualität an der SPU in Nitra“ an. Im Rahmen dieses Projektes hat der Fremdsprachenlehrstuhl Englisch- und Deutschkurse für Lehr- und Wissenschaftspersonal vorbereitet und durchgeführt. In diesem Beitrag beschreiben wir den Inhalt und die Umsetzung einzelner Englisch- und Deutschkurse.

KURSY JĘZYKA ANGIELSKIEGO I NIEMIECKIEGO DLA PRACOWNIKÓW NAUKOWO-DYDAKTYCZNYCH W RAMACH PROJEKTU NOWOCZESNEGO KSZTAŁCENIA SPOŁECZEŃSTWA WIEDZY NA SŁOWACKIM UNIWERSYTECIE ROLNICZYM W NITRZE

Ważnym czynnikiem wpływającym na nowoczesne społeczeństwo jest znajomość co najmniej jednego języka obcego. W środowisku akademickim ważną rolę odgrywa ciągłe doskonalenie zawodowe pracowników naukowo-dydaktycznych. Wymiana doświadczeń oraz wiedzy, jak również mobilność w ramach Unii Europejskiej (UE), jak również poza nią, nakładają na pracowników uniwersyteckich wysokie wymagania dotyczące znajomości języka obcego. Słowacki Uniwersytet Rolniczy w Nitrze (SUR) nawiązał do tych wymogów projektem pn. „Rozwój kapitału ludzkiego i zapewnienie jakości na SUR w Nitrze”. W ramach projektu Katedra Języków Obcych (KJO) przygotowała i zrealizowała kursy języka angielskiego i niemieckiego dla pracowników naukowo-dydaktycznych SUR. W niniejszym artykule opisano zakres i realizację poszczególnych kursów języka angielskiego i niemieckiego.